

Közép-Európa két térképét látja az Olvasó.

A címben jelölt két dátum között 9 év van. E nagyon rövid időben olyan szembeötlően nagy változás történt Európa közepén, ami példátlan Európa addigi történetében.

Ilyen méretű változás nyomában sorrendben előbb a pusztulás eseményei zajlanak le, mielőtt az új helyzetben kialakul az új modell. Ma az első szakasz elején járunk.

Európa történelmi atlaszaiból élénk tárul az örök változás ténye, ha követjük az ókori ábrázolástól napjainkig terjedő változatokat, kimondhatjuk, hogy változatlan szabály a folyamatos változás Európában. Ehhez hozzáadhatjuk azt a tételt is, hogy a Föld népeinek történelmére az európai változások jelentették az igazodást és viszonyulást. Mindemellett ilyen gyors és meredek változtatás Európa történetében eddig nem volt. A népvándorlás is évszázadokon át folyt le, és inkább kiegészített, mint rombolt. Kimondható, hogy éppen az egymás közelébe telepedett népelemek összecsiszolódo folyamatában alakult ki az örökké nyugtalan, a fejlesztés lázában égő Európa. Ez a folyamat nem is zárult még le...

Ötvöző elemei voltak a görög-római kultúra öröksége, a kereszténység, a művészetek, a tudományok fejlődése, az iparosodás, a közlekedés, a társadalomépítés – említve csak a főbbeket.

Közép-Európa történetében a legizgalmasabb félévszázad a XIX. század második felében érkezett meg, eljött a nyugati fejlődéshez való felzárkózás minden feltétele.

A baloldali térkép olyan Európát mutat, amely a legjobb úton haladt valamilyen szerves fejlődéssel a földrész egységesülése felé. Nem volt hibátlan. Például a lengyeleknek nem volt országuk. Egyéb kisebb népeknek autonómia szolgálhatta volna önrendelkezés-igényüket. Ami jó volt abban az elrendezésben, a Közép-Európára „rátörő” ipari fellendülés csak nagy országegységekben lehetett eredményes. Egész Európa érdeke volt abban a helyzetben, hogy a földrész keleti fele utolérje a nyugatiak fejlődési menetét. Ez az Osztrák–Magyar Monarchiában rövid két évtized alatt elérhető volt. Oroszország felzárkózásához még szükséges volt fél évszázad is, de megvolt hozzá a cári udvar egyetértése. Fejlődőben volt egy olyan kontinentális nemzetköziség, amiben a nemzetek közötti kapcsolatok a közös érdekek mentén fejlődtek. Közös érdek volt a vasút és úthálózat kiépítése, a kulturális, tudományos, művészeti együttműködő versengés, egymást megismerő turizmus – és sorolható lenne minden egyéb téren. (Egyedül a sport terén maradt meg ez a fajta érték-nemzetköziség.)

Világunknak ez a menetrendje megtört, végetért a kilenc év alatt.

*

Németország gazdasági növekedése a globális téren felkeltette a brit birodalom és főként Franciaország félelmét, mert utóbbinak erős törekvése volt gazdaságilag és politikailag megtelepedni a balkáni, levantei országokban. Szerb fiatalokat képeztek ki évtizeddel a háború előtt franciaországi katonai tisztképző intézetekben, szoros kapcsolatot ápoltak Romániával. Ilyen nagyméretű változás, amit a másik térkép mutat, nem lehet egy „németek által gerjesztett háború” utáni megbékélés képe. Sok évszázados, évezredes monarchiális birodalomrendszer részállamokra feldarabolása hosszas, tudatos rákészülésre utal. Gondoljuk el a német ipar

előnyét (a német szorgalom és tehetség tetejében), amelynek nyersanyag- és munkaerőtartalék háttországaként szolgálhat egész Kelet-Európa (hozzáadódhat a mai Ukrajna térsége is), milyen óriási előnyt jelent a brit és francia iparral szemben, hisz azoknak távoli gyarmatokból kell hazaszállítani a feldolgozásra kerülő anyagot. Ez már a nyers kapitalizmus kora volt, amelyben a kereskedelmi vállalatok, bankok tartották el az államot, anyagilag is, utasításokkal is. Így lett Németország a gyűlölt ellenség, nem is egyszer, de mégegyszer is, és lesz minden jövőben is. (Ez a szemlélet számomra nem új elképzelés, ezt tanultam történelemtanáraitól a 30-as években.)

Szent István napja 1918-ban.

Ez volt az utolsó olyan ünnep augusztus 20-án, amikor a magyar államot még a történelmi Magyar Birodalom határai jelölték.

A védelmi háború esélyei fölött már borús volt az ég. Érezni lehetett, hogy a háború benyomul magyar területre is. Be is következett heteken, hónapokon belül.

„A piavei offenzíva nem sikerült. A Sixtus-féle kétbalkezes békekísérlet megbukik, de kint még töretlenül áll a front. A magyar honvéd ott verekszik Oroszországban, a Doberdón, Macedóniában, német bajtársa vadul csatázik Cambrai környékén a franciákkal és angolszászokkal. Igaz, hogy egyre nagyobbak az ellátási, élelmezési nehézségek, de a háborút még mindig meg lehet nyerni. hiszen most már hetekért, napokért, órákért folyik a versenyfutás. A kimerültség már mutatkozik az antant oldalán is és ha még hat hetet kibírunk, akkor Olaszországban tör ki a forradalom. Anglia roskad össze a tengeralattjáró háború, csapásaitól és a francia ezredek lázadnak fel Clemenceau dühödt imperialista politikája ellen.” (Marschalkó Lajos.)

Október 8-án egy fiatal vezérkari tiszt emlékiratot nyújt át Wekerle Sándor miniszterelnöknek:

„A monarchia hadseregei – írja – az összes harctereken még mindig harcképes állapotban vannak, és ma mindenütt az ellenség földjén állanak. Ha megőrizzük nyugodtságunkat, ha a magyar érdekeknek megfelelően az Adria és Dnyeszter közötti magyar csapatok felett magyar főparancsnokság veszi át a vezetést, és ha a magyar honvédelmi miniszter a mögöttes ország magyarországi részét egészen bevonja parancsadási körletébe, azaz kiküszöböli a Cs. és kir. Kriegsministerium parancsadási jogát, ha behívja a soron kívüli felmentetteket, és ha a hadsereg főparancsnokság a főlős számú magyar harcegyeségeket rendelkezésünkre bocsátja, akkor magyar szempontból a helyzet még megmenthető.” De ugyan ki hallgat egy ismeretlen – valami Gömbös Gyula nevű – magyar vezérkari kapitányra!

Mit törődik Wekerle Sándor egy magyar katonatiszt litografált memorandumával?

Miután a szabadkőműves páholyokban és a Conti-utcai szervezetekben már előzőleg úgy döntöttek, hogy meg kell alakítani a „nemzeti tanácsot”, ez a szervezet létre is jön: „Nemzeti Tanács... – írja a Bujdosó könyvben Tormay Cecile. – De hát mit akar ez a sötét társaság? Hogy meri magát a nemzet tanácsának nevezni? Kik azok, akik lázítanak az állam ellen és hűségesküt szednek a maguk számára? Kik azok, akik egy szállodai szobából kiáltványt intéztek a néphez és ígérték benne: »Az azonnali magyar békét, a nemzetek egyenjogúsítását, a nemzetek szövetségét, a föld felszabadítását, a dolgozó nép erőit fokozó, modern szociálpolitikát?« Az ezeréves határokról nincs egy szavuk sem! Mi történik a háttérben, ahová mi nem láthatunk el? Az antant hatalmak titkos szövetségesei dolgoznak-e közöttünk, vagy csak a mi saját ellenségeink, akik proklamációjukban gettó nyelven kürtölik, hogy »ezt a Magyarországot megmentő és népet felszabadító programot a magyar katonaság is egész erejével támogatni fogja.«.”

Károlyi Mihály írja: „Örökké emlékezetes marad előttem az Astoriának három kis szobája, ahol napokon keresztül nagy sürgés-forgás volt. Ott szövődtek és csinálódtak az események. Akkor a lázas órákban nem is sejtettük, mire virradunk és hova jutunk. A börtön vagy a királyi vár kapuja nyílik meg előttünk?”

*

A proletár diktatúrával bemutatkozott a jövő, párhuzamosan az egy évvel korábbi oroszországi bolsevizmus borzalmaival. Megszűnt a cári Orosz Birodalom. Megszűnt az Osztrák–Magyar Monarchia. Megszűnt a Német Császárság.

A győztes ellenséges hatalmaknál szóba sem került a Magyar Királyság, mint államhatalmi tényező. Úgy kezelték a maradék Magyarországot, mint a Habsburg uralom alól felszabadított népek egyike országát.

A nyugati hatalmak kormányai csupán végrehajtói voltak a tőkés társaságok olyan akaratának, hogy a birodalmi nagy gazdasági egységek életképes rendjéből kis országokra szétszedett Közép-Európa legyen. Ez önmagában elég lesz arra, hogy Európa soha nem fejlődhet gazdaságilag a nyugaton uralkodó pénzhatalmi korporációk édekei ellen.

Ez volt Európa Trianonja, amelyben – a következő, még pusztítóbb háború után – győztesek, vesztesek egyaránt kifosztottan, távoli hatalomból irányítottan, katonailag ellenőrzötten, politikailag uniformizált állapotban élik kiszolgáltatottságuk nehéz éveit.

Így építik, liberalista–internacionlista–atlantista párthálázatukkal a földrész egységes irányítására alkalmas Európa Egyesült Államok nevű uradalmat, amelyben a liberalista fajkeveredési program szerint éli majd a mongrel nép valamilyen falanszter életét a mindenható Profit termelő gyarmatbirodalmában.

*

Apponyi Albert gróf azt mondta, amikor a magyar delegáció vezetőjeként tudomásul vette Magyarország halálos ítéletét: Önök most megásták Magyarország sírját, de Magyarország ott lesz a temetésén mindazon országoknak, amelyek most itt megásták Magyarország sírját.

Csapó Endre